

Kombinatörer

Vad påverkar individer som väljer att kombinera anställning med eget företagande?¹⁹

Josefine Andersson²⁰

Lukas Gameraov²¹

Sammanfattning

Kombinatörer är individer som kombinerar yrkesställningar. Uppsatsen syftar till att analysera och bidra med ny kunskap om vilka faktorer som påverkar individer att kombinera anställning med att driva ett aktivt eget företag. Med hjälp av en multinomial logitmodell skattas och analyseras bakomliggande faktorer som påverkar vid valet mellan att bli kombinator alternativt vara fortsatt anställd. Modellen inkluderar även valen företagare och annan typ av kombinator. Resultatet visar bland annat att närståendes och kollegors företagserfarenheter (peer-effekt) samt arv har en signifikant positiv effekt på sannolikheten att bli kombinator. Vidare konstateras att flera av de bakomliggande faktorerna som förklarar valet att bli egenföretagare även påverkar valet att kombinera anställning med att driva ett aktivt eget företag.

Inledning

Företagande med nyskapande och utvecklande idéer förväntas bidra till den ekonomiska tillväxten. Det är därför viktigt att ur ett beslutfattande och politiskt perspektiv försöka uppmuntra individer och förenkla processen att etablera företag. Företagare med tillväxtambitioner skapar nya arbetstillfällen och bidrar till ett lands

---

¹⁹ Denna uppsats är en mastersuppsats som skrevs på Örebro Universitet, Handelshögskolan, vårterminen 2014. Uppsatsen handledes av Daniela Andrén, Örebro Universitet, och Fredrik W. Andersson, SCB. Examinator var Dan Johansson, Örebro Universitet.

²⁰ Statistiska Centralbyrån (SCB), telefon: 019-17 63 83, e-post: josefine.andersson@scb.se

²¹ Statistiska Centralbyrån (SCB), telefon: 019-17 64 88, e-post: lukas.gameraov@scb.se

utveckling genom en ökad produktivitet.²² Antalet nystartade företag begränsas dock av de risker som en individ utsätter sig för vid etablering av ett eget företag. Individen riskerar till exempel att gå miste om etableringsinsatser, tidigare anställning, försäkringen om månatlig lön samt pension- och socialförsäkringar. Tillgången på likvida medel samt erfarenhet och kunskap om företagande är faktorer som förknippas med processen att etablera företag och underlättar för individer med viljan att driva ett företag.

Riskerna kan begränsas och avsaknaden av likvida medel samt erfarenheter och kunskap blir inte lika påtagliga om individen väljer att kombinera flera yrkesställningar. Individer som kombinerar yrkesställningar kallas kombinatörer och omfattas till störst del av individer med anställning som huvudsysselsättning och med företagande som bisyssla (Näringsdepartementet 2003). Genom att kombinera en anställning med ett eget företag erhåller individen trygghet från anställningen i form av en säker månatlig inkomst och socialförsäkringar samtidigt som företagandet ger frihet och tillfredsställelse av att vara självbestämmande (Wennberg m fl 2009). Med hjälp av inkomsten från anställningen kan individen även finansiera etableringen av sitt företag. Att skapa förutsättningar och ge individer alternativet att kombinera yrkesställningar möjliggör för individen att prova på företagande. Det kan dessutom innebära en mjukare övergång från anställning till företagande (Burke m fl 2008). Kombinatorskap kan därmed vara en väg in i heltidsföretagande med lägre risk i jämförelse med att direkt övergå från anställning till företagande. Övergången till företagandet sker troligtvis om företaget utvecklas positivt och bidrar då även till den ekonomiska tillväxten.

Teoretiska och bakomliggande faktorer till valet att bli kombinator har av tidigare studier (Wennberg m fl 2009) förklarats utifrån studier kring entreprenörskap och beslutet att starta eget företag. Mekanismerna som påverkar valet att starta ett eget företag antas därför även vara betydelsefulla vid valet att bli kombinator. Bland annat visar Burke m fl (2008) att erfarenheter från företagande hos individens pappa har betydelse för om individen själv väljer att starta eget företag. Evans och Leighton (1998) menar på att finansieringen kan vara ett problem vid etableringen av ett eget företag. Ett finansiellt bidrag i form av ett arv eller oväntat

---

²² Entreprenörskap i Sverige – Nationell rapport.

kapitaltillskott kan leda till att individer med dessa förutsättningar har en större benägenhet att bli egenföretagare (Blanchflower och Oswald 1998, Lindh och Ohlsson 1996). Trots studier om likviditetsproblem vid uppstartandet av företag menar Petrova (2012) att inga likviditetsbegränsningar finns hos amerikanska deltidsföretagare som startar företag. Enligt Petrova (2012) beror det på att deltidsföretagaren samtidigt har en anställning som genererar inkomst.

Denna uppsats syftar till att studera och analysera bakomliggande faktorer vid valet att bli kombinator. Baserat på tidigare studier om vad som påverkar individer att etablera företag, antar vi att individens val påverkas till viss del av peer-effekterna²³ från närstående och kollegors erfarenhet av företagande²⁴ samt arv. Datamaterialet till uppsatsen är från Statistiska Centralbyråns (SCB) Registerbaserad Arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA). För att få information om närstående och kollegors företagserfarenheter samt arv kompletteras datamaterialet med uppgifter från Entreprenörskapsdatabasen och Belinda²⁵. På grund av att databasen Belinda baseras på data fram till och med år 2005 används den senaste tillgängliga tidsperioden, 2004 till 2005 för att analysera bakomliggande faktorer till valet att bli kombinator.

Uppsatsens urval baseras på svenskfödda²⁶ och RAMS:s definition av förvärvsarbetande individer som är anställda under 2004. Under 2005 ska individerna vara fortsatt anställda alternativt ha en annan yrkesställning. Vidare ska individen vara mellan 20 och 64 år under 2005 och själv sakna erfarenhet från företagande sedan år 1985. Individer som fortsätter vara anställda utgör kontrollgrupp. För individer som hade andra yrkesställningar skapas fyra grupper. Första gruppen består av kombinatörer som är förvärvsarbetande, har en anställning som huvudsysselsättning och ett aktivt eget

---

²³ Med peer-effekt menas att likasinnade individer med samma förutsättningar tenderar att ta efter varandra.

²⁴ Närstående avser pappa, mamma, partner och syskon.

²⁵ Databas baserad på gåvor och arv, skapad av Henry Ohlsson.

²⁶ Avgränsning på grund av brist i data vad gäller närståendes erfarenheter och arv för utrikes födda.

företag som bisyssla.²⁷ Vidare utgörs en andra grupp av kombinatorer där det egna företaget är huvudsysselsättning alternativt att individerna väljer kombinationen anställning och aktiebolag. En tredje grupp består av individer som enbart väljer att driva eget företag och/eller aktiebolag. Den sista gruppen utgörs av individer som inte längre förvärvsarbetar. Vi fokuserar på den första gruppen kombinatorer och har för avsikt att, till skillnad från tidigare studier, lägga vikt vid antagandet om en aktiv egen verksamhet då detta indikerar på att individen faktiskt kombinerar två yrkesställningar. Kombinatorer med passiv verksamhet ingår därmed i kontrollgruppen med anställda. Även företag inom näringsgrenen skogsbruk tillhör gruppen anställda, då dessa ofta antas redovisa en aktiv verksamhet trots passiv verksamhet.

Vi använder en multinomial logitmodell, där flera skattningar av valmöjligheterna kan estimeras samtidigt. Gruppen med individer som inte längre förvärvsarbetar har exkluderats då valen inte alltid antas vara aktiva. Resultaten från modellen visar de bakomliggande faktorernas påverkan vid valen av yrkesställning relativt mot att vara fortsatt anställd. Närståendes erfarenheter från företagande är statistiskt signifikanta och har positiva effekter då individen väljer att bli kombinator. Även peer-effekten av kollegors företagserfarenheter samt om individen erhållit ett arv ökar sannolikheten att bli kombinator. Vi finner att bakomliggande faktorer som tidigare studier visar sig vara av betydelse vid valet att bli egenföretagare även har betydelse vid valet att bli kombinator. Med en trygghet från anställningen och självbestämmandet från företagande antas fler individer välja kombinatorskap. Möjligheten att lära sig och tillåtas prova på företagande kan antas väsentligt för att senare våga övergå helt till företagandet.

Uppsatsen disponeras enligt följande: I nästa kapitel ges en kort beskrivning av kombinatorernas utveckling samt etablering av olika företagsformer. Vidare i kapitel tre beskrivs tidigare studier. Kapitel fyra innehåller teori och hypoteser om valet att kombinera anställning med eget företagande. I kapitel fem redovisas datamaterialet, innan vi i kapitel sex redogör för metod och modell.

---

²⁷ Med ett aktivt eget företag menas att individen ägnar minst en tredjedel av en heltidsanställning åt sin verksamhet. Det egna företaget avser enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag.

Resultaten presenteras i kapitel sju och följs av en avslutande diskussion och slutsatser i kapitel åtta.

Fakta och institutionell bakgrund

Utveckling av kombinatörskap

Kombinatörer blev under 1990-talet allt vanligare på den svenska arbetsmarknaden. Andelen kombinatörer ökade från 1,6 procent år 1987 till 2,0 procent av alla förvärvsarbetande individer år 2000 (Näringsdepartementet 2003). Kombinationen av en kombinatörs yrkesställning kan anta olika former. Individen kan kombinera en anställning som huvudsysselsättning med företagande som bisyssla, företagande som huvudsysselsättning och anställning som bisyssla alternativt kombinationen av att driva ett aktiebolag med en enskild firma. Under 1990-talet var kombinatörer med anställning som huvudsysselsättning och eget företagande som bisyssla vanligast och utgjorde 80 procent av alla kombinatörer (Näringsdepartementet 2003).

Tidigare studier, Näringsdepartementet (2003) och Wennberg m fl (2009) visar på utvecklingen av kombinatörer mellan 1987 och 2001. För att få en översiktlig bild av kombinatörer under senare period väljer vi att kort redovisa utvecklingen av kombinatörskap för åren 2008 till 2012.²⁸ Kombinatörerna som beskrivs var mellan 20 och 64 år och hade anställning som huvudsysselsättning i kombination med ett aktivt eget företag där skogsföretag exkluderats. Data visar att antalet kombinatörer ökade från 186 042 år 2008 till 203 976 år 2012, vilket motsvarar en ökning på knappt tio procent. År 2012 uppgick andelen kombinatörer till 4,8 procent av alla förvärvsarbetande individer mellan 20 och 64 år på den svenska arbetsmarknaden. Data visar att män är något vanligare bland kombinatörerna jämfört med kvinnor. Den största andelen av kombinatörer har generellt sett en högre utbildningsnivå. En skillnad kan ses mellan svenskfödda och utrikes födda individer där svenskfödda i högre utsträckning kombinerar anställning med eget företagande. Antalet kombinatörer är flest i storstadsområdena, men i jämförelse med förvärvsarbetande boende i samma typ av region är kombinatörer vanligare på glesbygden. Under femårsperioden

---

²⁸ Se egenkonstruerade diagram och tabeller i bilaga. Diagram B1-B4 samt Tabell B1-B2.

från 2008 till 2012 var inflödet till kombinatorskap större än utflödet. Vanligast var att flödena skedde mellan anställning och kombinatorskap. Antalet individer i åldrarna 20 till 64 år som övergått från anställning 2011 till att kombinera sin anställning med att driva ett aktivt eget företag 2012 uppgick till 19 262. Utflödet från kombinatorskap år 2011 visar att cirka 13 procent övergick till heltidsförtagande medan cirka 40 procent övergick till anställning.

Etablering av företag

Vid en etablering av ett företag beror valet av företagsform på typen av verksamheten, vilka förutsättningar som finns och hur många individer som ska äga företaget. Valet av företagsform står mellan enskild firma, handelsbolag, kommanditbolag och aktiebolag. En enskild firma innehas av en enskild ägare. Det finns inget krav på startkapital men företaget integreras i den privata ekonomin och kan kräva att likvida medel finns att tillgå för att klara av att starta upp företaget. Ägaren i ett enskilt företag är alltså personligt ansvarig för företagets skulder. Ett handelsbolag kan vara ett alternativ om det finns fler än en ägare. Företagsformen kräver inget startkapital, dock är ägarna personligt och solidariskt ansvariga för företaget. Ett kommanditbolag är en form av handelsbolag där bolagsmän kan ha begränsat ansvar till insatsen som de satsat i bolaget (kommanditdelägare). Det krävs dock att minst en bolagsman är obegränsat ansvarig (komplementär). Aktiebolag är den företagsform som skiljer sig mest från övriga. En eller flera personer kan tillsammans starta ett aktiebolag. Det krävs då en kapitalinsats på minst 50 000 kronor (100 000 kronor före första april 2010) som motsvarar värdet på ägarandelarna i bolaget. Ett aktiebolag är en juridisk person vilket innebär att ägarna inte har personligt ansvar för bolagets skulder. Ägarna som satsar pengar i bolaget i form av aktiekapital kan däremot förlora insatsen vid en eventuell konkurs.

Alla företagsformer kräver registrering hos skatteverket och bolagsverket, med undantag för enskild firma där registrering hos bolagsverket inte är ett krav. De största fördelarna med att ha ett aktiebolag jämfört med övriga former av företag är att ägarna inte behöver stå som ekonomiskt ansvariga för bolaget och riskerar därmed endast kapitalinsatsen. Ägarna har också möjlighet att erhålla aktieutdelning till en lägre beskattningsnivå än vanlig inkomstbeskattning. Dual beskattning innebär att kapitalinkomst och arbetsinkomst beskattas olika. Det kan medföra att individer

som bedriver verksamheter planerar sin löneinkomst och kapitalinkomst för att minska sin totala beskattning. Denna möjlighet finns endast för aktiebolag. Dock kan företagare i övriga bolagsformer även äga ett aktiebolag för att utnyttja dessa fördelar. De så kallade 3:12-regelerna infördes efter 1990-års skattereform för att försvåra för aktiebolag att utnyttja regelverket för att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst och därmed erhålla lägre beskattning. Syftet med en lägre beskattning på kapitalinkomster är att uppmuntra mindre och växande aktiebolag till investeringar och anställningar.

Det finns också nackdelar med ett aktiebolag i jämförelse med övriga företagsformer. Bland annat betalar aktiebolag högre sociala avgifter i jämförelse med de egenavgifter som förekommer bland andra företagsformer. De har dessutom ofta högre administrationskostnader, då bolagsformen oftast har större redovisningsskyldigheter. Vid etableringen av ett aktiebolag krävs en kapitalinsats. Dock krävs alltid likvida medel för att kunna finansiera etableringen av ett företag oavsett företagsform. Det kan medföra svårigheter för individer som inte har likvida medel eller reala tillgångar och kan komma att behöva låna pengar.

För att få låna pengar till etableringen av ett företag kräver banker och kreditgivare en affärsplan för att kunna uppskatta riskerna de tar som långivare samt bedöma om affärsidén är rimlig. Bankerna och kreditgivarna kan därmed vara restriktiva vid utlåning. Finns ett eget kapital eller säkerhet som individen själv går in med samt om lånet avser materiella inventarier som kan användas som säkerhet finns en större möjlighet till att få ett lån. Aktiebolag har fördel i att aktiekapitalet kan ses som en säkerhet vid bankens riskbedömning.

Tidigare studier

Antalet publikationer kring kombinatorskap baserad på svensk data har visat sig vara få. Ett ökat intresse finns dock av att studera kombinatorer då kombinatorskap är en allt vanligare väg in i heltidsföretagande (Wennberg m fl 2009). Det finns två relevanta studier som berör kombinatorskap på den svenska arbetsmarknaden, Wennberg m fl (2009) och Näringsdepartementets (2003) rapport. Wennberg m fl (2009) ger en beskrivande översikt av vilka individer som väljer att kombinera sin anställning med eget företagande. Teoretiska förklaringar till valet att bli kombinator

presenteras bland annat utifrån den nationalekonomiska teorin där individens nytta, risktagande, likviditetsbegränsningar samt etableringsstrategier och övergångar är av avgörande betydelse. I artikeln analyseras 3,3 miljoner individer som någon gång under undersökningsperioden 1990 till 2001 haft en yrkesställning som anställd eller företagare. Studien bygger på två longitudinella databaser, Registerbaserad Arbetsmarknadsstatistik (RAMS) samt Longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning (LOUISE) och är mikrodata sammanställt av Statistiska centralbyrån (SCB). Resultatet bygger på långtidsstudier där beskrivande data bland annat visar att kvinnor var överrepresenterade bland kombinatörer i jämförelse med företagare samt att kombinatörer oftare lever på landsbygden.

Näringsdepartementet (2003) rapporterar att företagsstrukturen förändrats under 1990-talet genom att antalet företag blivit allt fler samtidigt som storleken på genomsnittsföretagen blivit mindre. Studien rapporterar även att kombinatörskap har blivit en allt vanligare väg in i heltidsföretagande. Undersökningen baserades på SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) samt de två longitudinella mikrodatabaserna RAMS och Longitudinell Individdatabas (LINDA). Undersökningsperioderna som valts ut i studien är 1987, 1990, 1993, 1996, 1999 för att fånga olika konjunkturvariationer. Rapporten ger en beskrivande bild över vilka individer som är kombinatörer samt inflöden och utflöden till kombinatörskap. Resultaten är genomsnittliga för hela tidsperioden och visar bland annat att cirka en tredjedel av kombinatörerna är kvinnor. Andelen kvinnor och yngre är större bland kombinatörer jämfört med enbart företagare. Kombinatörernas utbildningsnivå är högre i jämförelse med både enbart anställda och enbart företagare. Andelen utlandsfödda individer är mindre bland kombinatörer jämfört med inrikes födda. De vanligaste näringsgrenarna inom kombinatörskap är finansiell rådgivning samt kulturella och personliga tjänster. Rapporten redovisar att de vanligaste motiven till kombinatörskap är tillfredsställelsen av att kombinera yrkesställningarna samt att den bristande tillgången på kapital, för att driva den egna verksamheten, inte är lika påtaglig då anställningen genererar inkomst.

En internationell studie av Petrova (2012) berör kombinatörskap i och med studerandet av individers val mellan anställning, deltidsföretagande och heltidsföretagande. Undersökningen syftar

bland annat till att förklara individens val då restriktioner om nedlagd tid och finansiering förekommer. Studien baseras på amerikanska Panel Study of Entrepreneurial Dynamics (PSED) som är paneldata på etablerade och nystatade företag under en fyra-årsperiod med start 1998. För att förklara de tre möjliga utfallen; anställning, deltidsföretagande och heltidssföretagande används en multinomial probitmodell. Resultaten visar på att deltidsföretagare inte begränsas av likvida medel för att kunna finansiera sitt företag då individen samtidigt har en anställning. Den nedlagda tiden på företaget tycks heller inte påverkas av individens tillgångar, mängden fritid eller individens riskbenägenhet. Petrova (2012) menar dock att det finns för lite forskning kring deltidssföretagande samt att individens förmåga och förväntningar har betydelse för valet gällande nedlagd tid och finansiering.

Forskningen om vilka bakomliggande faktorer som påverkar individens beslut att etablera och driva företag har kommit långt (Parker 1996). Då de teoretiska förklaringarna till valet att bli kombinator grundar sig i studier kring entreprenörskap och beslutet att etablera eget företag (Wennberg m fl 2009) väljer vi att beskriva relevanta studier inom ämnet. En internationell studie av Hundley (2001) fokuserar på tillfredsställelsen av att själv kunna styra över sitt arbete och menar att individen därmed erhåller högre nytta. Utifrån åtta olika hypoteser studeras den amerikanska arbetskraften. Tvärsnittsdata från 1977 års Quality of Employment Survey (QES), 1997 års National Studie of the Changing Work Force (NSCWF) samt General Social Survey (GSS) från åren 1989 till 1996 används i undersökningen där deltagarna bland annat besvarar frågor med skattningsskalor. Vidare används en multipel regressionsmodell för att undersöka skillnader i tillfredsställelse mellan anställda och egenföretagare. Studien visar att individer som själva kan bestämma över sitt arbete, oavsett egenföretagare eller anställd, har högre tillfredsställelse.

Även Hamilton (2000) syftar till att undersöka tillfredsställelsen av att vara sin egen chef genom att jämföra inkomstfördelningen mellan anställda och egenföretagare. I studien används paneldata från amerikanska Survey of Income and Program Participation (SIPP) över tidsperioden 1983 till 1986. Urvalet består av 8 771 manliga skolavhoppare mellan 18 och 65 år. Inkomstfördelningen mellan anställda och egna företagare jämförs med hjälp av minsta kvadrat-metoden och kvantilregressioner. Resultatet visar på att

tillfredsställelsen av att vara sin egen chef är av betydelse i valet mellan att lönearbeta och driva eget företag, då många individer väljer eget företagande trots en lägre förväntad inkomst.

Evans och Leighton (1989) har undersökt processen av att övergå till att starta eget företag. Data baserades på amerikanska vita män är hämtad från National Longitudinal Survey (NLS) och Current Population Surveys (CPS). Männerna studeras under perioden 1966 till 1981 och är vid studiens början mellan 14 och 24 år. Resultat från probit och linjära sannolikhetsmodellen visar att sannolikheten att starta eget företag är oberoende av individens ålder. Däremot ökar andelen individer som startar eget företag fram till dess att de fyller 40 år, varefter den hålls konstant. Tillgången på kapital ses som en viktig aspekt vid etableringen av ett eget företag. Ett annat resultat är att tiden som egenföretagare har påverkan på individens val att inte återgå till att vara anställd. Ju längre tid som företagare desto större chans att denne förblir företagare. Individer som frekvent byter jobb, är lågavlönade alternativt arbetslösa tenderar till att ha större benägenhet att starta eget företag.

Burke m fl (2008) studerar individens uthållighet som entreprenör och undersöker bland annat företagserfarenhet som en bakomliggande faktor till att etablera och fortsätta som egenföretagare. Paneldata från Storbritanniens National Child Development Study (NCDS) bestående av män och kvinnor födda under en vecka i mars månad 1958 används i undersökningen. Individerna studeras över en nioårsperiod med början 1991 där sysselsättningen registreras över tid. Ekonometriska metoder så som probit, logit, negativ binomial och trunckerade regressioner används för att ta fram resultaten som visar att en individ vars pappa är egenföretagare har större benägenhet att själv bli egenföretagare. Dessutom visar studien att de allra flesta företagare även har haft en anställning under delar av sin livstid.

Även Blanchflower och Oswald (1998) använder databasen NCDS för att undersöka ytterligare faktorer som förklarar valet att etablera och driva eget företag. Tillsammans med ytterligare enkätundersökningar, där bland annat data för arv och gåvor, skattas sannolikheten att bli egenföretagare med hjälp av en probitmodell. Resultaten visar bland annat att arv och gåvor har stor betydelse för sannolikheten att starta eget företag och att tillgången på startkapital är avgörande.

Likt arv kan oväntade vinster ses som en förklarande faktor till att starta eget företag (Lindh och Ohlsson 1996). En svensk studie av Lindh och Ohlsson (1996) studerar om oväntade vinster påverkar individens val att starta eget företag och om det finns bevis för att kapitalbegränsningar är en anledning till att inte starta ett företag. Mikrodata från 1981 års svenska Levnadsnivåundersökning (LNU) användes för att få veta om individers oväntade vinster och arv. Med probitmodellen skattas sannolikheten att starta eget företag. Resultaten visar att sannolikheten för att starta eget företag ökar om individen erhållit en oväntad vinst eller ett arv, vilket överensstämmer med liknade studier gjorda i USA och Storbritannien.

Tidigare studier visar att det finns flera bakomliggande faktorer som påverkar valet att etablera företag. Individen påverkas av restriktioner gällande tid och pengar samtidigt som denne söker efter en ökad tillfredsställelse för att erhålla högre nytta. Likvida medel antas vara en viktig faktor, dock är avsaknaden av likvida medel ofta ett problem. Med hjälp av oväntade inkomster och stöd från föräldrar med företagserfarenheter antas individen ha en större benägenhet och möjlighet att ta steget in i företagande. I de tidigare studierna används mestadels mikrodata och statistiska sannolikhetsmodeller, så som probit och logit, för att skatta sannolikheten att individen väljer att starta ett företag. Petrova (2012) har använt en multinomial probitmodell där sannolikheten skattas för de tre möjliga utfallen.

Vi använder oss av mikrodata baserat på ett urval om dryga 2,3 miljoner individer som har möjligheten att välja mellan fyra olika yrkesställningar. Uppsatsen kräver därmed en multinomial modell för att kunna specificera samma valmöjlighet för hela urvalet. Med tanke på det stora datamaterialet väljer vi att använda en multinomial logitmodellen. Modellen kräver till skillnad från en multinomial probitmodell inte samma datakapacitet och är lättare att arbeta med samtidigt som skattningarna ses som likvärdiga (Stock och Watson 2012).

Teori och hypoteser

Individer antas sträva efter att maximera sin nytta (Varian 2010). Valet av yrkesställning baseras på individens nyttofunktion som i sin tur styrs av bland annat en tidsrestriktion och en budgetrestriktion. Avvägningen att etablera ett företag eller inte är

individuell och påverkas av individens riskbenägenhet (Kihlstrom och Laffont 1979). Den ekonomiska idén om nyttomaximering kännetecknas av medfödda idéer och preferenser om varor/alternativ individen står inför (McFadden 2001). Beslut fattas utifrån den hypotetiska formeln om slumpmässig nyttomaximering (RUM, Random Utility Maximization) och utgår ifrån slumpmässiga icke observerbara preferenser, erfarenheter samt information om varan/alternativen. Vilken typ av tillfredsställelse individen erhåller av att välja ett av flera alternativ påverkas av individens tillfälliga livssituation och historiska ekonomiska status. Tillfredsställelsen och nyttan kan därmed förändras över tid. Den slumpmässiga nyttomaximeringen specificeras som:

$$U = V + \eta \quad (1)$$

där nyttan U bestäms av den systematiska nyttan V , det vill säga nyttan av det valda alternativet i jämförelse mot övriga alternativ och η som summerar effekter och störningar från individens egenskaper. Den systematiska nyttan beskrivs enligt McFadden (2001) som:

$$V = (\alpha * (a - c)/w - \beta * t) * w^\theta + z(x, s) * \gamma \quad (2)$$

där a är icke löneinkomst, c är alternativkostnaden och w är lönenivån. t är tidsåtgången som krävs för alternativet. x är en vektor för andra kännetecken av alternativet, s är en vektor för individens karaktärsdrag och $z(x, s)$ för specificerar funktionens grunder. α , β och γ är parametrar. θ är elasticiteten av ledig tid och antar ett värde mellan 0 och 1.

Då antalet studier om kombinatorer är få menar Wennberg m fl (2009) att teorierna om vilka faktorer som påverkar valet att bli kombinator kan byggas på studier om valet att bli egenföretagare. Utifrån dessa teorier diskuterar vi hypotetiska faktorer som även kan antas påverka valet att kombinera anställning med eget företagande.

Som kombinator erhåller individen trygghet från anställning i form av en säker inkomst samt betalda pensions- och socialförsäkringar från arbetsgivaren, varpå individen inte drabbas lika hårt vid exempelvis sjukdom. Som egenföretagare bekostar företagaren själv dessa försäkringar genom så kallade egenavgifter. Petrova (2012) menar att tryggheten från inkomsten även minskar risken att gå i personlig konkurs. Tryggheten från anställningen i kombination med friheten, att som egenföretagare själv kunna styra över sitt

arbete, ökar individens nytta. För en egenföretagare ses friheten att själv få planera sin tid och utveckla företaget efter sina egna förutsättningar och mål som betydelsefullt oavsett inkomstens storlek. Ett stort självbestämmande har visat sig generera en hög tillfredsställelse, vilket kan antas öka individens nytta (Hundley 2001).

Trots förväntad högre nytta kan brist på likvida medel medföra svårigheter vid etableringen av ett företag (Evans och Leighton 1989). Det kan vara svårt att låna pengar till idéer utan någon säkerhet. Dock menar Petrova (2012) att likviditetsbegränsningar inte har någon påverkan på deltidsföretagande. Alternativet att kombinera anställning med eget företagande ger individen möjlighet att finansiera sitt företag då anställningen inbringar likvida medel.

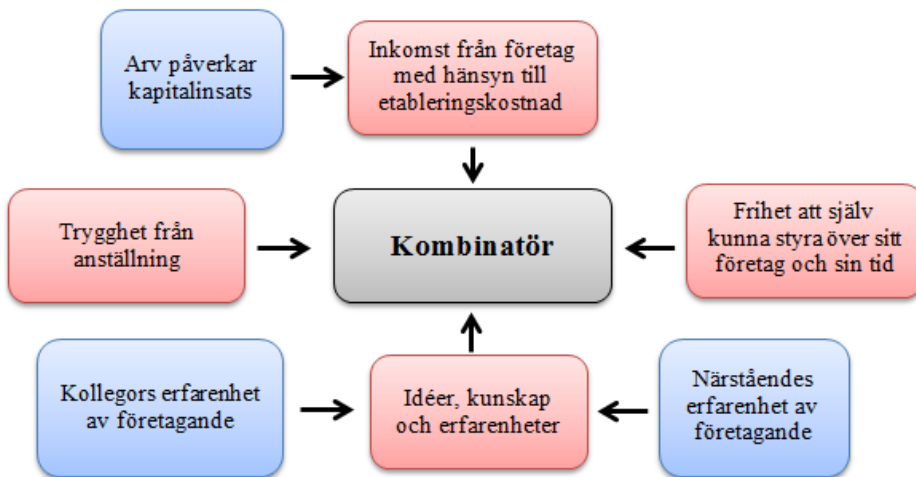
Lindh och Ohlsson (1996) och Blanchflower och Oswald (1998) menar på att oväntade vinster, arv och gåvor kan påverka valet att bli egenföretagare. Ett kapitaltillskott i form av ett arv skulle därmed kunna påverka benägenheten att starta ett eget företag vid sidan av sin anställning. En oväntad inkomst kan tillåta individen att förverkliga sin idé och etablera ett företag. För en riskaversiv individ kan ett oväntat bidrag vara avgörande. Egenföretagare tenderar att vara mer riskbenägna än enbart anställda (Kihlstrom och Laffont 1979). Då kombinatörerna kan upplevas ha en tryggare arbetssituation i och med kombinerandet av yrkesställningar skapas förutsättningar för mindre riskbenägna individer att etablera företag. Generellt är män mer riskbenägna än kvinnor. Finucane m fl (2000) beskriver att vita män uppfattar risk relativt lägre än andra. Det är en effekt som kallas "white male effect" och förklaras av biologiska och socioekonomiska faktorer.

Att vilja och våga är viktiga egenskaper hos individer som önskar etablerar nya företag. Vidare behövs drivande krafter så som idéer, kunskap, inspiration och en stabil livssituation med stöttande familjemedlemmar. Har individen inte tillräckligt med kunskap och erfarenheter kan etablering av ett företag genom ett kombinatorskap ses som en lärande process (Petrova 2012). Stödet från närstående som har erfarenheter från företagande kan vara av betydelse och kan även minska risken att misslyckas med sitt företag då individen går in i en för denne okänd "företagsvärld". Närståendes praktiska erfarenheter av bland annat skatteregler och strategier kan ge en trygghet i etableringen av ett eget företag och således även vid valet

att bli kombinator. Burke m fl (2008) har visat att en pappas tidigare erfarenheter har påverkan på individens benägenhet att etablera ett eget företag.

Precis som om närståendes erfarenhet av företagande påverkar individens val att bli kombinator skulle individen även kunna påverkas av kollegorna på arbetsplatsen. Manski (2000) menar att likasinnade individer med samma förutsättningar tenderar att ta efter varandra. Har många av kollegorna erfarenheter från eget företagande kan även detta leda till att individen får upp ögonen för företagande, vilket kan ses som en peer-effekt. Det finns dock ett problem med självselektion vid peer-effekter. Likasinnade individer söker sig till samma arbetsplats och därmed kan en falsk korrelation uppstå mellan sannolikheten och peer-effekten. Figur 1 visar de hypotetiska faktorer som kan påverka valet att bli kombinator och som vi valt att fokusera på.

Figur 1. Bakomliggande faktorer vid valet att bli kombinator (Egen konstruktion).

Vi har valt ut några möjliga faktorer som har visat sig påverka beslutet att bli egenföretagare för att undersöka om dessa även har påverkan vid valet att bli kombinator. De bakomliggande faktorerna som vi fokuserar på är peer-effekterna av närstående och kollegors företagserfarenheter samt arv.

Data

Vi använder oss av Statistiska centralbyråns (SCB) mikrodatatabaser Registerbaserad Arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och Longitudinell

integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) för att genomföra undersökningen.²⁹ RAMS redovisar årlig information om befolkningens sysselsättning och LISA redovisar information om bland annat demografi, utbildning, sysselsättning och inkomst. RAMS och LISA visar flöden och händelser på den svenska arbetsmarknaden utifrån ett longitudinellt perspektiv. Med uppgifter från 1985 framställdes RAMS för första gången och innefattas av alla folkbokförda individer i Sverige den 31/12 respektive år. I arbetsmarknadsundersökningar är individerna mellan 16 och 74 år (fr.o.m. 2010 ingår även 15-åringar) och förvärvsarbetar alternativt ej förvärvsarbetar. LISA byggdes upp under 2000-talet med LOUISE som grund och baseras på flertalet registersystem från SCB:s övriga databaser.

För att analysera bakomliggande faktorer vid valet att bli kombinator används variabler från fyra databaser.³⁰ Vi utgår från RAMS:s specifika variabler för att urskilja individerna i urvalet till olika grupper där individens val av yrkeställning ligger som grund. Dessa variabler utgörs av: sysselsättningsstatus, yrkeställning, yrkeställning för kombinatorer, kontant bruttolön samt aktiv eller passiv egenföretagare. Från LISA länkas ytterligare variabler för varje individ. Variablerna möjliggör en urskiljning av individer med olika bakgrunder där variabler så som kön, ålder, högsta utbildningsnivå, regiontyp, partners inkomst, pappa i livet³¹, mamma i livet, syskon, småbarn, nettoförmögenhet samt yrke enligt standard för svensk yrkesklassificering på tresifvernivå för förvärvsarbetare ingår.

Datamaterialet kompletteras vidare med variabler från Entreprenörskapsdatabasen och databasen Belinda där information om närstående och kollegors erfarenheter av företagande samt beskattningsbara gåvor och arv beskrivs. Vi länkar informationen av de specifika bakomliggande faktorerna peer-effekten av närstående och kollegors erfarenheter samt arv vilka uppsatsen fokuserar på att undersöka.

---

²⁹ Publikationer av SCB.

³⁰ Se bilaga Lista B1, över alla variabler.

³¹ Pappa i livet har betydelse för arv. För de flesta där pappa inte är i livet menas avliden. Fall där pappan är utflyttad förekommer dock. Samma gäller för variabeln mamma i livet.

Urval och avgränsningar

Uppsatsen baseras på ett urval av drygt 2,3 miljoner svenskfödda individer som saknar tidigare erfarenhet från företagande och som under år 2004 varit förvärvsarbetande med en anställning. Individerna ska därefter under år 2005 vara mellan 20 och 64 år samt fortsätta ha en anställning alternativt välja en annan typ av yrkesställning. Från urvalet har vi då möjlighet att följa individer in i ett kombinatorskap, som senare kan leda till ett heltidsföretagande. Att individen själv ska sakna tidigare företagserfarenhet beror på intresset av att undersöka närståendes effekt. Vi antar att effekten från närståendes företagserfarenheter inte är av samma betydelse om individen själv har erfarenhet. Vidare avgränsar vi undersökningen till endast svenskfödda individer med två svenskfödda föräldrar. Bakgrunden till avgränsningen är avsaknaden av data gällande variablerna närståendes erfarenheter och arv för individer som är utrikes födda alternativt har utrikes födda föräldrar. Åldersintervallet mellan 20 och 64 år under 2005 utgör den största gruppen på arbetsmarknaden, där individerna haft möjlighet att gå klart gymnasiet, tagit anställning och ännu inte hunnit pensionera sig.

För att analysera bakomliggande faktorer till valet att bli kombinator finns ett intresse att urskilja individernas val av yrkesställning under 2005. Individer som fortsätter att vara anställda under 2005 utgör kontrollgruppen, medan övriga individer som väljer en annan typ av yrkesställning delas upp i fyra grupper. Första gruppen består av kombinatörer som är förvärvsarbetande och kombinerar en anställning som huvudsysselsättning med att driva ett aktivt eget företag i form av enskild firma, handelsbolag alternativt kommanditbolag. Vidare utgörs en andra grupp av kombinatörer där det egna företaget är huvudsysselsättning och anställningen bisyssla alternativt en kombination av anställning och aktiebolag. En tredje grupp består av enbart företagare som driver eget företag och/eller aktiebolag. Den sista gruppen utgörs av individer som inte längre förvärvsarbetar, till exempel arbetslösa, utflyttade eller avlidna.

Analysen i uppsatsen fokuserar på den första gruppen kombinatörer. Att vi lägger vikt vid kombinatörer med ett aktivt eget företag skiljer sig från tidigare studier baserade på svenska data. Med aktivt företag menas att företagaren ägnat minst en tredjedel av en vanlig heltidsanställning åt sin verksamhet. Om

företagen är aktiva eller inte har en betydande roll då endast aktiva verksamheter indikerar på att individen faktiskt kombinerar två yrkesställningar. Kombinatörer som driver eget företag med passiv verksamhet ingår således i kontrollgruppen med enbart anställda. Även företag inom näringsgrenen skogsbruk tillhör kontrollgruppen då verksamheten kan ses som passiv, trots att skogsägaren redovisat aktiv verksamhet. Det beror på att många skogsägare inte själva utför arbetet utan istället låter andra personer eller företag sköta skogen.³²

Kombinatörer med eget företag och kombinatörer med aktiebolag särskiljs. Det beror på att aktiebolag skiljer sig från övriga företagsformer. Genom dual beskattning kan ägarna i ett aktiebolag skilja på arbetsinkomst och kapitalinkomst. Avvägningen mellan arbetsinkomst och kapitalinkomst har visat sig vara svårtolkad och i datamaterialet särredovisas inte arbetsinkomsten som lön från aktiebolag och lön från anställning. Det medför svårigheter att ge en rättvis bild över kombinatörer då inkomsten för individer med aktiebolag inte kan jämföras med övriga.

Beskrivande statistik

Tabell 1a presenterar beskrivande statistik över alla variabler i procent för kontrollgrupp samt de fyra behandlingsgrupperna. Dessutom presenteras beskrivande statistik för hela urvalet. Variablerna för partners inkomst, löneinkomst samt nettoförmögenhet är kontinuerliga och redovisas i genomsnittliga värden. Variabeln andel kollegor med företagsserfarenheter redovisas i genomsnittligt andelsvärde. Tabell 1a anger även antalet individer som ingår i urvalet och hur många av dessa som utgör respektive grupp under 2005. Beskrivande statistik visar att kombinatörer med anställning som huvudsysselsättning och ett aktivt eget företag som bisyssla är störst till antalet bland grupperna av kombinatörer, andra kombinatörer och företagare.

Vidare beskrivs att män är vanligare i alla typer av kombinator- och företagsgrupper medan kvinnor har störst andel bland anställda. Det framgår att de flesta kombinatörer och företagare är i åldern 30 till 39 år samt tenderar att ha en högre utbildningsnivå. Gruppen kombinatörer har en högre andel bosatta på glesbygden jämfört

---

³² Skogsstyrelsen

med övriga grupper, dock har alla grupper störst andel bosatta i storstadsområden.

Tabell 1a: Beskrivande statistik över urvalet 2004-2005 (procent alt. genomsnittligt värde*)

	Anställda	Kombina- törer	Andra kombinat örer	Före- tagare	Ej förvärvs arb.	Tot 2004
	2 285					
Antal	125	11 698	6 387	3 661	34 296	2 341 167
<i>Kön</i>						
Man	48,1	55,9	68,5	72,8	43,5	48,2
Kvinna	51,9	44,1	31,5	27,2	56,5	51,8
<i>Ålder</i>						
20-29 år	19,4	23,1	22,4	16,1	25,3	19,5
30-39 år	25,9	34,8	38,5	40,6	25,1	26,0
40-49 år	22,9	23,3	22,9	24,4	15,2	22,8
50-59 år	22,6	14,6	11,9	14,0	17,9	22,5
60-64 år	9,2	4,2	4,3	4,9	16,5	9,2
<i>Utbildningsnivå</i>						
Förgymnasial utb	41,5	31,1	35,8	36,9	45,7	41,5
Gymnasial & eftergymnasial utb < 3 år	38,7	43,1	43,7	42,1	38,5	38,8
Eftergymnasial utb > 3 år	19,8	25,8	20,5	21,0	15,8	19,7
<i>Regionstyp</i>						
Storstadsområde	33,1	37,0	40,7	44,0	36,0	33,2
Stadsområde	31,6	28,0	28,5	28,2	29,6	31,5
Landsbygd	32,4	31,5	27,9	24,8	31,5	32,4
Glesbygd	2,9	3,5	2,9	3,0	2,9	2,8
<i>Peer-effekter</i>						
Erfarenhet från pappa	25,6	39,9	39,8	39,7	25,6	25,7
Erfarenhet från mamma	16,2	27,4	26,6	27,6	16,3	16,3
Erfarenhet från partner	11,2	16,3	14,3	13,4	10,6	11,3
Erfarenhet från syskon	23,6	26,1	27,4	29,7	21,3	23,6
Kollegor med företagserfarenheter*	12,8	16,0	21,5	25,1	13,4	12,9
<i>Socioekonomisk- och familjebakgrund</i>						
Pappa i livet	98,0	98,4	98,6	98,5	97,3	98,0
Mamma i livet	99,5	99,8	99,7	99,6	99,3	99,5
Har syskon	81,7	82,5	83,5	83,9	77,0	81,6
Arv	4,4	4,5	4,4	4,6	4,3	4,4
Partners inkomst (tusental)*	127,2	123,3	128,6	138,6	106,7	126,9
Löneinkomst (tusental)*	247,0	260,6	292,2	289,9	148,1	245,8
Nettoförmögenhet (tusental)*	336,2	350,8	418,4	486,6	339,2	336,8
Småbarn	18,3	23,0	27,5	29,2	22,6	18,4

Tabell 1a (forts.)

	Anst.	Kombina- törer	Andra komb- inatörer	Före- tagare	Ej förv.arb.	Tot 2004
<i>Yrkesklassificering</i>						
Ledningsarbete	4,3	5,1	8,8	15,0	3,9	4,3
Krav om teoretisk specialkompetens	16,9	23,1	19,2	20,3	12,8	16,9
Krav om kortare högskoleutbildning	19,4	20,2	18,1	18,8	15,5	19,4
Kontors- & kundservice	9,9	7,5	5,9	4,7	10,5	9,9
Service, omsorg & försäljning	20,5	17,3	14,3	11,0	22,2	20,5
Jord- & skogsbruk, trädgård & fiske	0,6	1,1	1,6	1,0	0,9	0,6
Hantverk inom bygg & tillverkning	9,1	9,2	16,4	14,2	7,5	9,1
Process, maskin, transport m.m.	10,2	8,5	8,1	7,1	9,1	10,1
Utan krav på särskild yrkesutbildning	5,6	3,5	3,0	2,3	7,3	5,6
Militärt	0,4	0,6	0,5	0,1	0,3	0,4
Okänd yrkesklassificering	3,1	3,9	4,1	5,4	10,0	3,2

* Genomsnittliga värden.

Beskrivande statistik i Tabell 1a visar även att de tre grupperna kombinatörer, andra kombinatörer och företagare har större andel närstående med företagsserfarenheter. Pappans företagsserfarenhet är mest framstående. De tre grupperna har också det största genomsnittliga värdet av kollegors företagsserfarenheter. Andelen som erhållit arv visar sig vara relativt jämn över alla grupper med en tendens till något högre för grupperna kombinatörer och företagare.

Utifrån tidigare studiers resultat har vi skapat interaktionsvariabler, vilkas beskrivande statistik redovisas i Tabell 1b. Bland annat rapporterar Wennberg m fl (2009) att kvinnor och individer på landsbygden är vanligare bland kombinatörer. Burke m fl (2008) visar en koppling mellan pappans företagsserfarenhet och sonens vilja att etablera företag. Interaktionsvariabler skapas för att ytterligare hitta förklaringar i individens val. Likt Tabell 1a redovisas variabelernas beskrivande statistik över yrkesgrupperna i procent.

Tabell 1b: Beskrivande statistik av interaktionsvariablerna över urvalet 2004-2005

	Anst.	Kombina- törer	Andra komb- inatörer	Före- tagare	Ej förv.arb.	Tot 2004
Antal	2 285 125	11 698	6 387	3 661	34 296	2 341 167
Interaktionsvariabler						
Man, eftergymn utb > 3 år	11,7	12,7	7,9	7,0	9,2	11,6
Kvinna, förgymnasial utb	20,2	12,8	8,6	7,9	24,3	20,2
Kvinna, småbarn	9,9	10,4	9,2	8,8	18,8	10,0
Kvinna på landsbygden	16,5	13,8	8,5	7,0	18,2	16,4
Man i storstadsområde	15,5	20,2	27,1	32,3	16,1	15,6
Erfarenhet från pappa till son	11,9	22,6	26,8	28,7	9,5	12,0
Erfarenhet från mamma till dotter	8,6	12,0	8,9	7,8	10,0	8,7
Kvinna, 40-49, Service, omsorg & försäljning	3,7	3,5	1,6	1,0	2,7	3,6
Man, 20-29, Process, maskin, transport m.m.	2,2	2,9	2,8	1,8	2,1	2,2

* Genomsnittliga värden.

Tabell 1b visar att andelen högtbildade män är högst bland kombinatörer i jämförelse med de övriga grupperna. Bland kombinatörerna förekommer även en större andel lågutbildade kvinnor än i grupperna andra kombinatörer och företagare. Den beskrivande statistiken visar även att andelen kvinnor med småbarn är något högre bland kombinatörer jämfört med andra kombinatörer och företagare. Dock är det vanligare för kvinnor med småbarn att inte förvärvsarbeta. Män vars pappor med företagserfarenheter är större till andelen bland de tre grupperna för kombinatörer och företagare i jämförelse med de övriga två grupperna.

Metod och modell

I analysen av hur bakomliggande faktorer påverkar 2004 års anställda i valet av yrkesställning nästkommande år delas individerna in i fyra grupper. Individer som inte längre förvärvsarbetar under 2005 kommer fortsättningsvis exkluderas från uppsatsens urval då individerna i många av fallen inte gjort ett aktivt val. De kan till exempel avlidit eller ofrivilligt blivit ej förvärvsarbetande. Uppsatsens analys utgörs därmed i fortsättningen av tre behandlingsgrupper samt en kontrollgrupp. Behandlingsgrupperna utgörs av i) kombinatörer, ii) andra kombinatörer och iii) företagare. De individer som väljer att vara fortsatt anställda utgör kontrollgruppen. För att kunna jämföra

valen använder vi en multinomial logitmodell där flera logitmodeller skattas simultant och utgår från samma urval. Vi undviker därmed att gå miste om information då logitmodellerna annars skulle kunna skattas var och en för sig med olika urval.

Den multinomiala logitmodellen skattar de relativa förändringarna hos de bakomliggande faktorerna för varje behandlingsgrupp i jämförelse med kontrollgruppen. De erhållna resultaten visar de förklarande variabelernas effekt på sannolikheten för varje behandlingsgrupp (Greene 2000). Modellen bygger på maximum likelihood-metoden som skattar värden på koefficienter som maximerar sannolikheten av de observerade värdena för variabelerna (Stock och Watson 2012).

I en multinomial logitmodell kan den diskreta beroende variabeln Y , som förklaras av bakomliggande faktorer, X , notera flera utfall. Y noterar j utfall, där utfallen inte har någon naturlig ordning (Greene 2000). För varje val skattar modellen koefficienter, $\beta^{(j)}$:

$$\Pr(Y = j) = \frac{e^{\beta^{(j)}X}}{\sum_{j=1}^4 e^{\beta^{(j)}X}} \quad (3)$$

Y antar $j = 1, 2, 3, 4$; 1 = fortsatt anställd, 2 = kombinator, 3 = annan typ av kombinator och 4 = företagare. Då $\beta^{(j)}$ har fler än en lösning som leder till samma sannolikhet för $Y = j$ används ett av utfallen som kontrollgrupp. $\beta^{(j)}$ för kontrollgruppen sätts till noll för att uppskatta var och en av de kvarvarande koefficienternas relativa förändringar i förhållande till kontrollgruppen. Genom att sätta $\beta^{(1)} = 0$ ges följande:

$$\Pr(Y = 1) = \frac{1}{1 + e^{\beta^{(2)}X} + e^{\beta^{(3)}X} + e^{\beta^{(4)}X}} \text{ för kontrollgruppen} \quad (4)$$

och

$$\Pr(Y = j) = \frac{e^{\beta^{(j)}X}}{1 + e^{\beta^{(2)}X} + e^{\beta^{(3)}X} + e^{\beta^{(4)}X}} \text{ för grupper där } j = 2, 3, 4 \quad (5)$$

Den relativa förändringen av koefficienten $\beta^{(j)}$ där $j = 2, 3, 4$ kan således jämföras med kontrollgruppens koefficient, $\beta^{(1)}$.

Multinomial logit bygger på antagandet om oberoende av irrelevanta alternativ (IIA, Independence of Irrelevant Alternatives). IIA innebär att individens val av ett alternativ som denne föredrar ska vara systematiskt, det vill säga vara detsamma, oberoende om nya alternativ tillkommer till de redan befintliga (Greene 2000). Antagandet är väsentligt för att visa att de förklarande variabelerna

styr valet av yrkesställning och att inte yrkesställningarna i sig är de påverkande faktorerna.

För att testa antagandet om IIA utgår vi från ett Hausman-test. Testet kontrollerar att koefficienterna inte skiljer sig åt mellan den ursprungliga modellen där alla valalternativ förekommer gentemot en modell där två alternativ i taget exkluderats. Nollhypotesen för Hausman-testet är således att skillnaden mellan koefficienterna inte är systematisk. Ett test som inte kan förkastas tyder ofta på att valalternativen är för lika varandra. Det vanliga Hausman-testet har dock begränsningar gällande bland annat odefinierad modeller. Det kan avhjälpas med att genomföra ett Hausman-test via SUEST-estimering (Seemingly Unrelated Estimation).³³ Med SUEST-estimering fångas även kovarianserna upp vilket gör att denna skattning är godtagbar och visar på en väldefinierad modell. Teststatistikan för testen är χ_m^2 -fördelad med m frihetsgrader vilket motsvarar antalet förklarande variabler i modellen.

Resultat

Resultatet från den multinomiala logitmodellen, bestående av förvärvsarbetande individer som är anställda under 2004, presenteras i Tabell 2. Urvalet utgörs av drygt 2,3 miljoner svenskfödda individer som till år 2005 fortsätter vara anställd alternativt byter yrkesställning. De individer som är fortsatt anställda utgör kontrollgruppen i modellen. Om den förklarande variabeln i en av behandlingsgrupperna ökar med en enhet (dummyvariabel antar värdet ett istället för noll), givet allt annat konstant, ökar/minskar sannolikheten för att individen väljer yrkesställningen med koefficientens värde relativt mot kontrollgruppen.

Kvinnor blir kombinatorer i lägre utsträckning än män vid jämförelsen mot de som är fortsatt anställda. Resultatet är statistiskt signifikant på en-procentsnivån. Kvinnor har även en lägre sannolikhet att bli andra kombinatorer och företagare. Benägenheten att bli kombinator ökar relativt sett för individer mellan 30 och 39 år. Samma tendens finns bland företagare. Effekten är dock drygt sex gånger större. Vid en ålder över 40 minskar sannolikheten att bli kombinator medan sannolikheten är fortsatt positiv för företagare.

---

³³ Stata Manual 13.

Individer med högre utbildningsnivå har en större benägenhet att kombinera anställning och eget företagande. En hög utbildningsnivå har däremot en negativ effekt bland andra kombinatörer och företagare. Individer bosatta i stadsområden eller på landsbygden har en lägre sannolikhet att bli kombinatör. Det gäller även andra kombinatörer och företagare. Att vara man och boende i storstadsområde är relativt sett mindre vanligt vid valet att bli kombinatör än att vara man, bo i storstadsområden och vara anställd.

De skattade koefficienterna för erfarenheter från pappa, mamma, partner och syskon är alla statistiskt signifikanta och visar att alla dessa erfarenheter har en positiv påverkan. Resultaten visar även att pappans företagserfarenheter har en positiv påverkan på sonens sannolikhet att bli kombinatör. Även koefficienten för kollegors företagserfarenheter är positivt signifikant och ökar sannolikheten att individen väljer att kombinera anställning med eget företagande. Effekten av kollegors företagserfarenheter är större bland företagare. Koefficienten för arv är signifikant och ökar sannolikheten att träda in i ett kombinatörskap. Arv påverkar även andra kombinatörer och företagare positivt.

Tabell 2. Koefficienterna efter Multinomial logit 2004-2005 (Kontrollgrupp anställda)

	Kombinatörer	Andra kombinatörer	Företagare ¹
<i>Kön (ref. man)</i>			
Kvinna	-0,363***	-0,725***	-0,881***
<i>Ålder(ref. 20-29)</i>			
Ålder 30-39	0,0760**	0,105**	0,481***
Ålder 40-49	-0,224***	-0,268***	0,168**
Ålder 50-59	-0,583***	-0,831***	-0,274***
Ålder 60-64	-0,869***	-0,884***	-0,351***
<i>Utbildning (ref. förgymnasial utb.)</i>			
Gymnasial och eftergymnasial utb < 3 år	0,169***	-0,0391	-0,0607
Eftergymnasial utb > 3 år	0,241***	-0,241***	-0,359***
Man, eftergymn utb > 3 år (<i>interakt.</i>)	-0,0850*	-0,132*	-0,0950
Kvinna, förgymnasial utb (<i>interakt.</i>)	0,0106	-0,246***	-0,124
<i>Regionstyp (ref. Storstadsområde)</i>			
Stadsområde	-0,241***	-0,348***	-0,278***
Landsbygd	-0,148***	-0,482***	-0,524***
Glesbygd	-0,0624	-0,527***	-0,476***
Kvinna på landsbygden (<i>interakt.</i>)	0,0430	0,0777	0,0860
Man i storstadsområde (<i>interakt.</i>)	-0,103**	-0,0947	0,121

Tabell 2 (forts.)

	Kombinatörer	Andra kombinatörer	Företagare ¹
Kollegors företagserfarenheter	0,915***	2,003***	2,609***
<i>Socioekonomisk- och familjebakgrund</i>			
Pappa i livet	-0,211***	-0,156	-0,113
Mamma i livet	0,140	-0,152	-0,352
Arv	0,116**	0,149**	0,152*
Har syskon	-0,0895***	-0,0457	-0,0321
Partners inkomst (100')	-0,00110	0,0344***	0,0393***
Löneinkomst (100')	0,00884	0,0357***	-0,0181*
Nettoförmögenhet (100')	0,0000606	0,0000405	0,0000691
Småbarn	0,0183	0,172***	0,211***
Kvinna, småbarn (<i>interakt.</i>)	-0,126***	-0,0809	0,0191
<i>Yrkesklassificering (ref. Ledningsarbete)</i>			
Krav om teoretisk specialkompetens	0,106**	-0,434***	-0,943***
Krav om kortare högskoleutbildning	-0,114**	-0,679***	-1,248***
Kontors- & kundservice	-0,318***	-0,977***	-1,800***
Service, omsorg & försäljning	-0,257***	-0,689***	-1,474***
Jord- & skogsbruk, trädgård & fiske	0,116	-0,276**	-1,515***
Hantverk inom bygg & tillverkning	-0,240***	-0,397***	-1,273***
Process, maskinoperatör, transport m.m.	-0,479***	-1,199***	-1,958***
Utan krav på särskild yrkesutbildning	-0,502***	-1,079***	-1,916***
Militärt	-0,0963	-0,610***	-2,648***
Okänd yrkesklassificering	-0,195***	-0,670***	-1,000***
Kvinna, 40-49, Service, omsorg & försäljning (<i>interakt.</i>)	0,275***	-0,221**	-0,471***
Man, 20-29, Process, maskin, transport m.m. (<i>interakt.</i>)	0,271***	0,405***	0,344**
Konstant	-5,054***	-4,790***	-4,973***
			2 306 871
			0,0457
			-138063,0

1) Företagare oavsett juridisk form.

* $p < 0,10$ ** $p < 0,05$ *** $p < 0,01$.

Andra intressanta resultat visar bland annat att koefficienterna för partners inkomst, löneinkomsten och nettoförmögenhet inte är signifikanta för kombinatörer och har därmed en försumbar effekt. Inte heller den skattade koefficienten för småbarn är signifikant i jämförelse mellan kombinatörer och anställda. Resultat visar dock att kvinnor med småbarn har en lägre sannolikhet att bli kombinatör. För andra kombinatörer och företagare är koefficienten för småbarn signifikant och ökar sannolikheten.

Att vara kvinna i åldern 40 till 49 år och arbeta inom service-, omsorg- och försäljningsarbete alternativt att vara man i 20 till 29 års

ålder och arbeta inom process- och maskinoperatörsarbete samt transportarbete med mera ökar sannolikheten att bli kombinator. Arbete som kräver teoretisk specialkompetens visar ett signifikant positivt resultat bland kombinatorerna relativt anställda. Av yrkesklassificeringarna för kombinatorer är de skattade koefficienterna för militärt arbete samt jord- och skogsbruk, trädgård och fiske inte statistiskt signifikanta. Individer utan krav på särskild utbildning har lägst sannolikhet att bli kombinator. För andra kombinatorer och företagare har alla yrkesklassificeringar i förhållande till referensen ledningsarbete en negativ påverkan på sannolikheten.

Modellens tillförlitlighet testas mot antagandet om IIA. Med $m = 43$ frihetsgrader och en signifikansnivå på en procent motsvaras teststatistikan χ^2_{43} av ett värde på 67,46. Resultaten av Hausman-testet för gruppen kombinatorer ger ett värde på 136,16. Nollhypotesen, att skillnaden mellan koefficienterna inte är systematisk, kan förkastas och resultaten tolkas som tillförlitliga. Även resultaten för företagare, där värdet motsvarar 113,49, kan förkastas varpå valet är systematiskt och tillförlitligt. För gruppen andra kombinatorer kan nollhypotesen inte förkastas då värdet motsvaras av 42,03. Skillnaden mellan koefficienterna är inte systematisk på samma höga signifikansnivå och kan därmed inte ses som lika tillförlitliga. En trolig förklaring är att valet för annan typ av kombinator påminner om de två andra valalternativen. Testen efter SUEST-estimeringen ger värden på 250,02 för kombinatorer, 287,16 för företagare respektive 213,39 för andra kombinatorer vid jämförelserna mot ursprungsmodellen. Resultaten indikerar på en godtagbar och väldefinierad modell då även dessa kan förkastas på en-procentsnivån.

Diskussion och slutsatser

I den här uppsatsen fokuserar vi på den största gruppen av kombinatorer, där individen ska vara förvärvsarbetande och kombinera en anställning som huvudsysselsättning med att driva ett aktivt eget företag. Syftet är att bidra med ny kunskap om bakomliggande faktorer så som peer-effekterna av närstående och kollegors erfarenheter samt arv påverkar valet att bli kombinator. Vi redovisar även för vilka individer som blir kombinatorer samt ger en kort beskrivning över hur utvecklingen sett ut för åren 2008 till 2012.

Wennberg m fl (2009) och Näringsdepartementet (2003) visar att kombinatörer blivit allt vanligare på den svenska arbetsmarknaden mellan åren 1987 och 2001. Vi kan redovisa en fortsatt positiv utveckling av antalet kombinatörer samt visa på ett ökat inflöde till kombinatörskap. År 2004 valde 11 698 individer att gå från att vara enbart anställda till att kombinera en anställning med ett aktivt eget företag under 2005. Antalet individer som på samma sätt blev kombinatörer mellan 2011 och 2012 var 19 262. En fortsatt positiv utveckling av kombinatörer tyder på att individer erhåller högre tillfredsställelse av att kunna kombinera en anställning med eget företagande än att enbart vara anställd. Med en trygghet från anställningen och självbestämmandet från företagande antas fler individer välja kombinatörskap. Ytterligare en förklaring till det stigande antalet kombinatörer, kan vara att det ses som ett lärande steg mot ett heltidsföretagande. Möjligheten att lära sig om företagande och undersöka marknadsutsikterna kan för många vara viktigt för att senare våga övergå helt till företagandet. Kombinatörskap är därför väsentligt att lyfta fram i diskussionen om att få fler individer till företagande. Ett kombinatörskap leder sannolikt till att fler individer får möjlighet till anställning då arbetsgivaren måste ersätta de individer som går ned i tid för att kombinera sina yrkesställningar. Arbetstillfällen skapas även från kombinatörernas företag om det finns en positiv utveckling och en marknad för företagets produkt/tjänster. Ur ett policy-perspektiv behövs därmed kombinatörskap uppmuntras.

Resultatet visar att kvinnor är underrepresenterade bland kombinatörer. Däremot är andelen kvinnor högre bland kombinatörer i jämförelse mot företagare. Det kan förklaras av att kvinnor inte antas vara lika riskbenägna och vågar ta steget fullt ut som heltidsföretagare. Att uppmuntra och förenkla processen att kombinera anställning och eget företagande kan därmed få fler individer, och således fler kvinnor, att bli företagare. Det finns dock en risk i att kvinnor, som tenderar att vara mer riskaversiva, blir kvar som kombinatörer.

Evans och Leighton (1989) visar att benägenheten att etablera nya företag ökar upp till en ålder på 40 år. Det är även från den åldern som vi ser en sjunkande tendens till att bli kombinatör. Sannolikheten är som störst att bli både kombinatör eller företagare bland 30 till 39-åringar. Det kan tänkas att individen då har en mer stabil livssituation med inblick i arbetslivet, erfarenheter samt

ekonomiska förutsättningar som möjliggör etablering av ett företag. Individer över 40 år antas vara mer tillfredsställda med valen som tidigare gjorts och ser inte behovet att till exempel etablera ett företag. Vi ser även en tendens till att anställda som har en högre utbildningsnivå, i högre utsträckning väljer att kombinera en anställning med företagande. Till skillnad från kombinatörer har en hög utbildningsnivå en negativ påverkan vid valet att bli företagare. Det tyder på att individer med specialkompetens generellt sett är tillfreds med sin anställning och har som kombinator med eget företag möjlighet att erbjuda efterfrågade tjänster, utan att behöva lämna sin anställning. Dessa individer har dessutom en högre alternativkostnad att lämna sin anställning.

Benägenheten att gå från anställning till kombinatorskap är störst bland individer i storstadsområden även om fördelningen är relativt jämn. Wennberg m fl (2009) visar att flest kombinatörer bor på landsbygden, dock med ett annat urval. I och med att inflödet till kombinatorskap är störst från storstadsområden kan fördelningen över tiden ändrats. I Tabell B1 visar vi att utvecklingen övergått från flest kombinatörer på landsbygden till att bli fler i storstadsområden. Det kan bero på nya mönster bland de individer som blir kombinatörer och att inflyttningen till storstadsområdena ökar.

Individer med småbarn tenderar att bli företagare i högre utsträckning. Som företagare och mer självbestämmande ges möjlighet att spendera mer tid tillsammans med sina barn. För en kvinnlig kombinator med småbarn minskar dock sannolikheten. Det kan bero på den tidsrestriktion som finns. Tiden som krävs för att vara anställd, egenföretagare och småbarnsmamma räcker inte till.

Petrova (2012) visar att individens finansiella situation inte har någon betydelse i valet att vara deltidsföretagare. Vi finner att de ekonomiska bakomliggande faktorerna nettoförmögenhet, löneinkomst och partners löneinkomst har små effekter, där de skattade koefficienterna inte kan förkastas. Därmed ses inte heller likvida medel som betydande i valet att bli kombinator. Tänkbart är dock att individens riskbenägenheter ökar om den ekonomiska bakgrunden är bättre. Till exempel kan ett arv innebära en högre nettoförmögenhet vilket inte kan kopplas till en ökad benägenhet att bli kombinator. Däremot kan ett arv ses som en extra skjuts och bidra till att individen vågar etablera ett företag. Antagandet finns

både vad gäller individer som står inför valet att bli kombinator som för valet att bli företagare.

Av resultatet från den multinomiala logitmodellen fann vi att bakomliggande faktorer så som peer-effekterna av närstående och kollegors erfarenheter samt arv ökar sannolikheten att bli kombinator. Koefficienterna för närståendes erfarenheter var statistiskt signifikanta, vilket betyder att vi kan förkasta nollhypotesen att närståendes erfarenhet inte har någon effekt på en-procentsnivån. Likt det Burke m fl (2008) beskriver gällande erfarenhet som en förklarande faktor i valet att bli egenföretagare kan vi visa att närståendes erfarenhet är av betydelse vid valet att kombinera anställning med ett aktivt eget företag. Därmed kan tryggheten och stödet från närstående antas betydelsefullt för att våga ta steget att etablera ett företag. Även peer-effekten av kollegors företagserfarenheter kan inspirera till företagande. Resultatet visar en positiv effekt och stöds av Manski (2000) som menar att individer tenderar att följa varandra. Lindh och Ohlsson (1996) samt Blanchflower och Oswald (1998) visar att en oväntad inkomst i form av ett arv har betydelse när individer väljer att bli egenföretagare. Vi ser samma tendenser när det gäller kombinatorskap. Den skattade koefficienten för arv är statistiskt signifikant och förkastas på fem-procentsnivån. Vi kan i och med uppsatsen konstatera att flera av de bakomliggande faktorerna som tidigare studier visar påverka valet att bli egenföretagare även förklarar valet att bli kombinator.

Då kombinatörer är en relativt stor grupp på den svenska arbetsmarknaden finns fler intressanta frågor. Uppsatsen redovisar bakomliggande faktorer som påverkar de svenskfödda anställda som väljer att kombinera sin anställning med ett eget företag. Ett nästa steg vore att belysa vilka individer som går vidare från kombinatorskap till heltidsföretagande. En påbyggnad till den här uppsatsen är att tydligare urskilja likheter och olikheter i bakomliggande faktorer mellan män och kvinnor. Ännu ett förslag är att till skillnad från denna uppsats undersöka om de bakomliggande faktorerna har liknande betydelse hos utrikes födda. Vidare är intressanta frågor hur kombinatorskap förändras över olika konjunkturer, inom vilka branscher kombinatörer förekommer samt vilka individer som stannar i ett kombinatorskap.

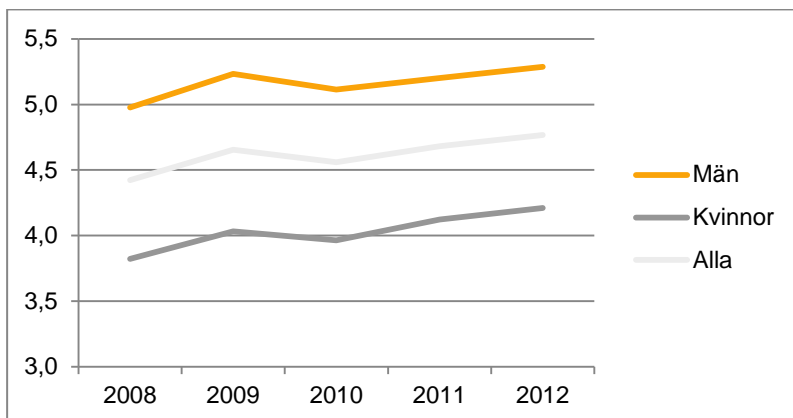
Referenser

- Blanchflower, D.G. & Oswald, A.J. (1998). *What Makes an Entrepreneur?* Journal of Labor Economics, vol. 16, nr. 1, s. 26-60.
- Braunerhjelm, P., Holmquist, C., Nyström, K., Stuart Hamilton, U. & Thulin, P. (2012). *Entreprenörskap i Sverige-Nationell rapport*. Tillgänglig: http://entreprenorskapsforum.se/wp-content/uploads/2012/06/GEM_Nationell_Rapport_2012_WEBB_.pdf (2014-03-25)
- Burke, A.E., FitzRoy, F.R. & Nolan, M.A. (2008). *What makes a die-hard entrepreneur? Beyond the 'employee or entrepreneur' dichotomy*. Small Business Economics, vol. 31, nr. 2, s. 93-115.
- Evans, D.S. & Leighton, L.S. (1989). *Some empirical aspects of entrepreneurship*. American Economic Review, vol. 79, nr. 3, s. 519-535.
- Finucane, M.L., Slovic, P., Mertz, C.K., Flynn, J. & Satterfield, T.A. (2000). *Gender, race, and perceived risk: the "white male" effect*. Health, Risk & Society, vol. 2, nr. 2, s. 159-172.
- Greene, W.H. (2000). *Econometric Analysis*. 4 uppl. Upper Saddle River: Prentice-Hall, Inc.
- Hamilton, B.H. (2000). *Does Entrepreneurship Pay? An Empirical Analysis of the Returns to Self-Employment*. Journal of Political Economy, vol. 108, nr. 3, s. 604-631.
- Hundley, G. (2001). *Why and When Are the Self-Employed More Satisfied with Their Work?* Industrial Relations, vol. 40, nr. 2, s. 293-316.
- Jordbruksverket. *Så här definierar vi landsbygd*. Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/alltomlandet/sahardefinierarvilandsbygd.4.362991bd13f31cadcc256b.html> (2014-02-26)
- Kihlstrom, R.E. & Laffont, J-J. (1979). *A General Equilibrium Entrepreneurial Theory of Firm Formation Based on Risk Aversion*. Journal of Political Economy, vol. 87, nr. 4, s. 719-748.
- Lindh, T. & Ohlsson, H. (1996). *Self-employment and windfall gains: evidence from the Swedish lottery*. The Economic Journal, vol. 106, nr. 439, s. 1515-1526.
- Manski C. F. (2000). *Economic Analysis of Social Interactions*. Journal of Economic Perspectives, vol. 14, nr. 3, s. 115-136.
- McFadden, D. (2001). *Economic Choices*. The American Economic Review, vol. 91, nr. 3, s. 351-378.
- Näringsdepartementet (2003). *Företags- och anställningsformer i förändring*. Dept. Utr. 2003:27. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/17/42/15e70e58.pdf> (2014-01-27)

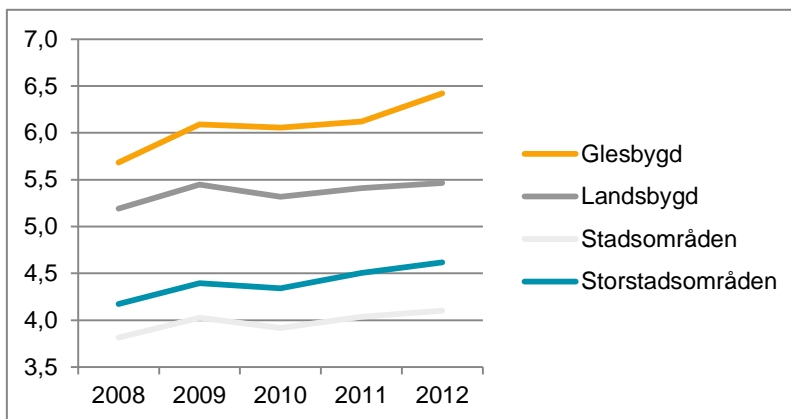
- Parker, S.C. (1996). *A Time Series Model of Self-employment under Uncertainty*. *Economica*. New Series, vol. 63, nr. 251, s. 459-475.
- Petrova, K. (2012). *Part-time entrepreneurship and financial constraints: evidence from the Panel Study of Entrepreneurial Dynamics*. *Small Business Economics*, vol. 39, nr. 2, s. 473-493.
- Skogsstyrelsen. *Äga skog på distans*. Tillgänglig: <http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Aga-skog/Aga-skog-pa-distans/> (2014-03-06)
- Stata Manual 13. Tillgänglig: <http://www.stata.com/manuals13/r.pdf> (2014-05-05)
- Statistiska Centralbyrån, Bakgrundsfakta, Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik 2011:4, *Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) 1990- 2009*.
- Statistiska Centralbyrån (2013). *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2012*. Tillgänglig: http://www.scb.se/Statistik/AM/AM0207/_dokument/AM0207_BS_2012.pdf (2014-02-26)
- Stock, J.H. & Watson, M.M. (2012). *Introduction to Econometrics*. 3 uppl. Harlow: Pearson Education Limited.
- Varian, H.R. (2010). *Intermediate Microeconomics – A modern approach*. 8 uppl. New York: W.W. Norton & Company.
- Wennberg, K., Delmar, F. & Folta, T. (2009). *Dynamiken bland företagare, anställda och kombinatörer*. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, vol. 15, nr. 2, s. 43-54.

Bilaga

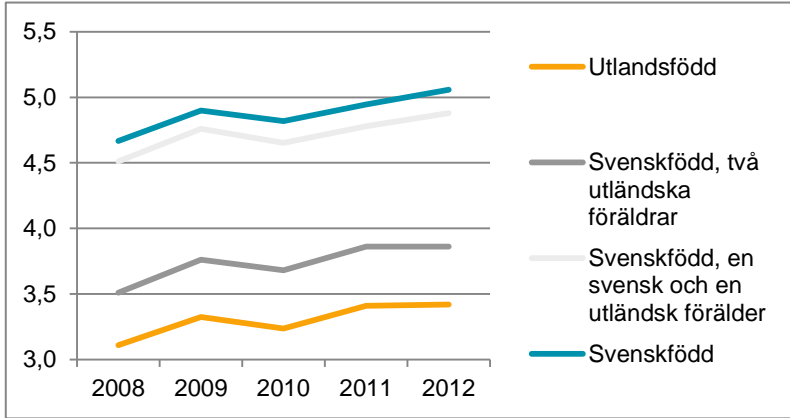
Diagram B1. Andel kombinatörer av förvärvsarbetande individer, 20-64 år uppdelat efter kön.

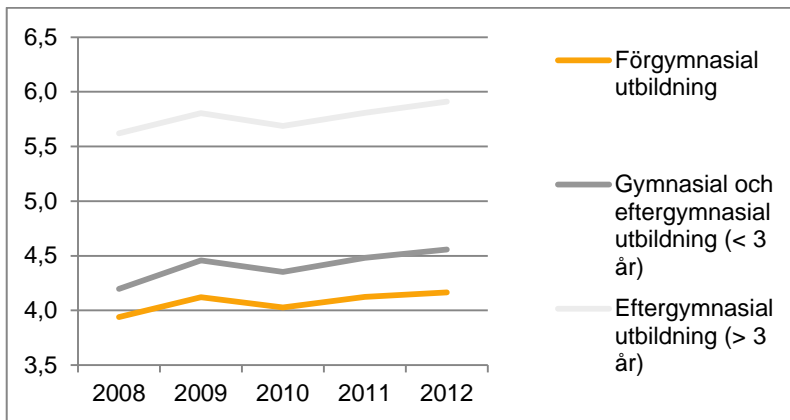
Diagram B2. Andel kombinatörer av förvärvsarbetande individer, 20-64 år uppdelat efter regiontyp.

Diagram B3. Andel kombinatorer av förvärvsarbetande individer, 20-64 år uppdelat efter svensk/utländsk bakgrund.

Diagram B4. Andel kombinatorer av förvärvsarbetande individer, 20-64 år uppdelat efter utbildningsnivå.

Tabell B1. Beskrivande statistik över kombinatörer (ej passiva och skog) 2008-2012 (procentuella andelar)

	2008	2009	2010	2011	2012
Antal kombinatörer	186 042	189 694	190 207	198 512	203 976
<i>Kön</i>					
Man	58,6	58,2	58,0	57,7	57,3
Kvinna	41,4	41,8	42,0	42,3	42,7
<i>Ålder</i>					
20-29 år	9,4	9,7	10,2	10,8	11,0
30-39 år	22,7	22,9	23,0	23,0	22,9
40-49 år	29,5	29,3	29,2	29,2	29,4
50-59 år	27,4	27,3	26,9	26,7	26,5
60-64 år	11,0	10,9	10,7	10,4	10,3
<i>Svensk/Utländsk bakgrund</i>					
Svenskfödd	81,7	81,3	80,8	79,8	79,5
Utländsfödd	9,0	9,2	9,6	10,3	10,5
Svenskfödd med två utländska föräldrar	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6
Svenskfödd med en svensk och en utländsk förälder	7,0	7,1	7,3	7,4	7,4
<i>Utbildningsnivå</i>					
Förgymnasial utbildning	34,4	33,0	31,8	30,7	29,5
Gymnasial och eftergymnasial utbildning (< 3 år)	36,6	37,3	38,0	38,7	39,3
Eftergymnasial utbildning (> 3 år)	29,0	29,7	30,2	30,6	31,2
<i>Regionstyp</i>					
Glesbygd	3,8	3,8	3,8	3,7	3,8
Landsbygd	36,0	35,4	35,0	34,4	33,7
Stadsområde	25,4	25,5	25,3	25,3	25,3
Storstadsområde	34,8	35,3	35,9	36,5	37,1

Not: Egna beräkningar.

I Tabell B2 krävdes en urskiljning av åldersintervallet för att inte gå miste om individer som träder in och ut ur kombinatörskap under åren. Genom att begränsas till individer i åldrarna 20 till 60 år 2008 går vi inte miste om dessa då samma individer är mellan 24 och 64 år 2012. Detta gör att individer som stannar kvar som kombinatörer under hela tidsperioden kan följas.

**Tabell B2: In- och utflöde till kombinatorskap, 2008-2012.
(Observera åldersintervallet)**

	2008	2009	2010	2011	2012
Ålder	20 - 60	21 - 61	22 - 62	23 - 63	24 - 64
Antal kombinatörer	170	177	181	191	199
	231	395	439	866	101
Totalt inflöde		46477	46712	51936	50756
Varav från					
Anställd/sjöman (Ålder 20 – 64 alla år)		(21 157)	(20 071)	(20 402)	(19 262)
Anställd/sjöman		20	19	19	17
Egenföretagare		248	189	155	829
Företagare i aktiebolag (AB)		6 247	7 738	9 370	8 628
Kombinator; anställd/sjöman och egenföretagare*		68	53	55	48
Kombinator; anställd/sjöman och företagare i AB		17	16	20	21
Kombinator; egenföretagare och företagare i AB		382	905	409	353
Kombinator; anställd/sjöman, egenföretagare och företagare i AB		76	85	67	63
Ej förvärvsarbetande		674	809	745	767
Ej med i registret; inflyttad till Sverige		844	777	804	1 012
		755	977	1 080	826
		183	179	251	230
Totalt utflöde	39313	42668	41509	43521	
Varav till					
Anställd/sjöman	16	16	16	17	
Egenföretagare	535	272	231	316	
Företagare i aktiebolag (AB)	5 096	5 468	4 858	5 373	
Kombinator; anställd/sjöman och egenföretagare*	184	172	200	278	
Kombinator; anställd/sjöman och företagare i AB	14	17	15	15	
Kombinator; egenföretagare och företagare i AB	160	052	945	792	
Kombinator; anställd/sjöman, egenföretagare och företagare i AB	116	154	193	243	
Ej förvärvsarbetande	1 127	1 175	1 436	1 733	
Ej med i registret; utflyttad från Sverige	956	1 209	1 534	1 543	
alternativt avliden	724	740	610	697	
	415	426	502	546	

*Inte att förväxla med kombinator (anställning som huvudsyssla och eget företag som bisyssla). Kombinator; eget företag som huvudsyssla och anställning som bisyssla, anställning som huvudsyssla och passivt eget företag som bisyssla alternativt anställning som huvudsyssla samt eget företag som bisyssla inom skogsbruk. Not: Egna beräkningar.

Lista B1, över variabler (i bokstavsordning). Definieras enligt SCB:s publikation LISA. Se referenslista.

Aktiv eller passiv egenföretagare - Redovisar status för företaget under året, där företagen själv lämnar uppgifter om verksamheten.

Arv - Dummyvariabel, 1 för individer som erhållit ett arv, annars 0.

Högsta utbildningsnivå - Aggregerad till sju nivåer från förgymnasial utbildningsnivå till forskarutbildning samt okänd utbildningsnivå. Redovisas i tre grupper: Förgymnasial utbildning (även innehållande okänd utbildningsnivå), gymnasial och eftergymnasial utbildning < 3 år, eftergymnasial utbildning > 3 år. Dummyvariabeler där individen ges 1 om denne tillhör nivågruppen, annars 0.

Kontant bruttolön - Redovisar summerad bruttolön från anställning under året i hundratusental.

Kön - Dummyvariabel, 1 för kvinnlig individ, annars 0.

Mammas erfarenhet av företagande - Dummyvariabel, 1 för individer vars mamma har erfarenhet från företagande (mellan åren 1985-2004), annars 0.

Mamma i livet - Dummyvariabel, 1 för individer som har sin mamma i livet, annars 0.

Nettoförmögenhet - Redovisar summerad nettoförmögenhet under året i hundratusental.

Pappas erfarenhet av företagande - Dummyvariabel, 1 för individer vars pappa har erfarenhet från företagande (mellan åren 1985-2004), annars 0.

Pappa i livet - Dummyvariabel, 1 för individer som har sin pappa i livet, annars 0.

Partners erfarenhet av företagande - Dummyvariabel, 1 för individer vars partner har erfarenhet från företagande (mellan åren 1985-2004), annars 0.

Partners inkomst - Redovisar partners summerade bruttolön från anställning under året i hundratusental. Saknas partner ges värdet noll.

Peer-effekt från arbetsplatsen, kollegors företagserfarenheter - Andelen kollegor med företagserfarenheter på arbetsplatsen. Är individen ensam på arbetsplatsen alternativt rörlig på arbetsplatsen ges andelsvärdet noll.

Regiontyp - Redovisas enligt definition av Jordbruksverket i fyra grupper: storstadsområde, stadsområde, landsbygd och glesbygd. Dummyvariabler där individen ges 1 om denne tillhör regionstypen, annars 0.

Småbarn - Dummyvariabel, 1 för individer som har småbarn mellan noll till sex år, annars 0.

Syskon - Dummyvariabel, 1 för individer som har syskon, annars 0.

Syskon erfarenhet av företagande - Dummyvariabel, 1 för individer vars syskon har erfarenhet från företagande (mellan åren 1985-2004), annars 0.

Sysselsättningsstatus - Redovisar om individen förvärvsarbetar eller ej under november månad. Variabeln kan anta värdena förvärvsarbetande, ej förvärvsarbetande men med kontrolluppgift under året och ej förvärvsarbetande utan kontrolluppgift under året. För att räknas till förvärvsarbetande krävs att individen arbetat minst en timme i veckan under november.

Yrke enligt standard för svensk yrkesklassificering på tresiffernivå (SSYK3) för förvärvsarbetare - Redovisas i 11 grupper. Dummyvariabler där individen ges 1 om denne tillhör yrkesklassificeringen, annars 0.

Yrkeställning - Redovisar individens yrkeställning under november månad. Yrkeställningen baseras på individens yrkeställning och arbetsställe som valts som huvudsaklig verksamhet. Valet av arbetsställe beror på vilket av de två inkomstlagen som gett den högsta novemberinkomsten. Variabeln kan anta värdena sjöman, anställda (exklusive sjöman), företagare samt företagare i eget aktiebolag.

Yrkeställning för kombinatörer - Redovisar om individen har mer än en yrkeställning och vilka dessa är. Variabeln kan anta värdena företagare i eget aktiebolag, egenföretagare, kombinator; egenföretagare och företagare i eget aktiebolag, anställd/sjöman, kombinator; anställd/sjöman och företagare i eget aktiebolag, kombinator; anställd/sjöman och egenföretagare, kombinator; anställd/sjöman, egenföretagare och företagare i eget aktiebolag samt blankt (ej förvärvsarbetande).

Ålder - Redovisas i 5 grupper: 20-29, 30-39, 40-49, 50-59 samt 60-64. Dummyvariabler där individen ges 1 om denne tillhör åldersgruppen, annars 0.